

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

Moguntiae, 1760

II. De conciliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

C A P. II.
D E C O N C I L I I S.

I.

U T distinctius cognoscatur *jurisdictio ecclesiastica*, videbimus primum, a quo illa exerceatur; deinde, ad quas causas extendatur; tum, quæ sit forma judiciorum; denique, quæ sint pœnæ canonicæ.

II. OMNIS *jurisdictio ecclesiastica* proprie est penes *Episcopos*¹. Christus eam apostolis, apostoli suis discipulis per manuum impositionem; hi rursus aliis continua serie usque ad nos tradiderunt, tradentque ad finem sæculi, quum Christus promiserit, se semper futurum cum discipulis suis docentibus & baptizantibus. Et quia Petrum in primis gregis sui ducem constituit, voluitque, ut is fratres confirmaret; pie credimus, papæ jure divino competere *jurisdictionem* in omnes *Episcopos*, & per omnem *Ecclesiam*, ne qua fidei depravatio gliscat, neve canones vilipendantur.

Judex ecclesiasticus ordinarius est episcopus;

episcoporum papa.

1) *Constit. Apost. l. 2. c. 36.*

III. REGIMEN ecclesiasticum non est *dominatus*, ut principum sæcularium¹; sed caritati inædificatum & humilitate temperatum². Hinc primis temporibus *Episcopi* nihil non de consilio presbyterorum, qui erant instar senatus *Ecclesiæ*³; & cum præscitu diaconorum & clericorum egere. Res majores etiam

regimen est restritum

ad populum retulere, præ se ferentes auctoritatem suadendi magis, quam jubendi potestatem. Sed quo minus sibi arrogarunt, eo plus auctoritatis sibi compararunt.

1) *Luc. XII. 25.* 2) *1. Pet. V. 2.* 3) *Vid. Part. II. c. 15.*

ad concessum
cleri.

IV. HIC igitur veterum iudiciorum ecclesiasticorum ordo, hic modus fuit. Episcopus medius inter presbyteros confedit, veluti magistratus inter assessores. Diaconi instar apparitorum vel ministrorum iustitiæ circumstabant. Partes litigantes, vel si qui accusati essent, coram causas suas egerunt. Iudicium fuit summarium, ab ambagibus solemnium remotum. Iudex, in ipsam rei arcem intentus, non solum, quod iustum, iudicare, sed & partibus persuadere, rancorem & iram abstergere, avaritiamque & nimiam ad terrena bona propensionem corrigere¹. Talem se *arbitrum* semper exhibuisse legimus AUGUSTINUM².

1) *Constit. Apostol. l. 2. c. 47.*

2) *Vid. POSSID. in vit. c. 19.*

vel dic-
cesani.

V. ISTA consuetudo iudicandi in cœtu clericorum perduravit ad sæculum XII. quod ex decreto Gratiani manifestum¹. In rebus arduis Episcopus præter suæ civitatis clericos convocavit cunctos per diœcesin sparsos & titulis ruri affixos; quas convocationes hodie appellamus *synodos diœcesanas*. Sic & Episcopi nonnumquam a Metropolitanis convocati formarunt concilia seu *synodos provinciales*, quibus ipsæ Episcoporum lites & majores Eccle-

hæ caussæ disceptabantur. Hæc igitur duo sunt ordinaria *tribunalia*; alterum Episcopi in confessu cleri sui; alterum concilium provinciale. In illo solus Episcopus; in hoc omnes Episcopi, præside metropolitano, judicabant.

1) C. 15. q. 7.

VI. CONCILIA *provincialia* leguntur jam sæculo II. unde inferre licet, ea semper in usu fuisse, quoad per persecutiones cogi poterant. Concilium Nicænum c. 5 statuit, ut quotannis bis haberentur, vernali & autumnali tempore. Illud ante quadragesimale jejunium, ut, omni rancore seposito, purum Deo redderetur sacrificium. Ex eadem ratione Episcopi jubentur *audientiam* habere diebus lunæ, ut partes haberent totam hebdomadem, qua conciliarentur, dieque dominica elevare possent, ex præscripto apostoli, manus puras sine ira & contentione¹. Formulæ synodorum & conciliorum, quæ supersunt, satis innuunt, fuisse ea *tribunalia*, quibus lites compositæ, vitiaque correctæ, sed duce caritate & indulgentia. Hunc autem ordinem concilii celebrandi præscriptum legimus concilio Toletano IV. an. 633.². Primo mane, omni plebe ex ecclesia ejecta, omnes portæ claudebantur præter unam, quam ostiarii custodierunt. Per hanc intrarunt Episcopi; deinde presbyteri & diaconi, concilio interfuturi, qui erant plerumque ejus ecclesiæ, in qua conventus celebrabatur; porro notarii, h. e. clerici, notarum scribendarum periti, qui instrumenta prælegerent & acta consignarent. Episcopi in

Concilia provincialia quo ordine ac ritu habitæ?

circulo, & post eos presbyteri confederunt, adstantibus diaconis. Post longum silentium, quum archidiaconi voce ad orandum invitarentur, cunctis prostratis, Episcoporum natu maximus preces fundere cœpit, invocando spiritum sanctum ad remissionem peccatorum, & ad justum iudicium reddendum, procul odio & favore. Post e diaconis quidam prælegit evangelium vel canones, vel alium librum institutioni propositum. Tum metropolitanus fratres suos allocutus monuit, ut quisque, quæ de singulorum officio dicerentur, æquis auribus acciperet, & vicissim, quæ sibi viderentur, libere, sed placide diceret. His precibus, lectionibus & exhortationibus, quibus nonnumquam laici intererant, ut inde proficerent, triduum fere dabatur. Sed quum ad rem veniendum esset, laicis excedere iussis, archidiaconus ad portam adstitit, ut, si quis presbyterorum, monachorum aut laicorum quem convenire, aut concilio quidquam proponere vellet, esset, quem ejus rei causa alloquerentur. Cunctis peractis, antequam patres discederent, subscribere decretis, sive ad privatorum causas, sive ad disciplinam pertinentibus, audiveruntque diem Paschæ & proximi concilii indicatum. Post preces, quibus remissio culparum, si quæ admixtæ, & conservatio unionis flagitabatur, osculo pacis mutuo sibi valedixerunt Episcopi, quibus Metropolitanus impertivit benedictionem solemnem³.

1) *Const. apostol. l. 1. c. 47. 1. Tim. II. 8.*

2) *rom. 5. Concil. p. 1704. 2) Pontif. Rom. p. 595. sq.*

VII. URGENTE magno malo, veluti exorto inter Episcopos præsertim majorum cathedralium magno dissidio, extra ordinem celebrata fuere *concilia œcumenica*, h. e. ex omni orbe Christiano convocata, qualia sunt Nicænum, Ephesinum, & reliqua usque ad Tridentinum, quod eorum est ultimum. Non quod revera omnes ex omni orbe, sed quod ii præsertim Episcopi, qui dissidebant, comparuere, ceterique omnes comparere poterant. Labente imperio, diversisque in Europa regnis natis, celebrata sunt *concilia nationalia*, ad quæ singuli ejusdem regis subjecti Episcopi vocantur. Talia sunt Toletana sub Gothorum regibus in Hispania: talia Francica complura. Sed ordinarium tribunal semper cujusque provinciæ ecclesiasticæ concilium fuit.

VIII. HORUM ex præscripto concilii Nicæni diu quotannis duo fuere habita. Quod facile fieri potuit in tanto Episcoporum numero, qui alternatim confluere poterant ad Metropolin, domi manentibus absentium interea procurantibus Ecclesias. Post remissius actum, quum Episcopi a primo zelo recedentes, laborem itineris sumtusque impendendos prætexerunt culpæ. Unde sæculo VII. annui conventus commendati concilio in Trulloⁱ septimoque & octavo œcumenico. In occidente & sub regibus nostris Merovingicis rariora fuere *concilia provincialia* ob comitia regni bis singulis annis habita, quibus interfuere omnes Episcopi, & quæ instar habuere *concliorum nationalium*. Majus impedimentum

Concilia
œcumenica,

nationalia;

provincialia neglecta,

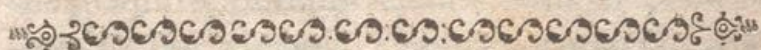
Caroli Calvi tempore a bellis civilibus, ab incursione Normannorum & dissidio perpetuo Regulorum. Unde sæculo X. XI. XII. vix concilium nisi papæ auctoritate convocatum, qui vel ipse vel legato misso præsidebat.

1) c. 8. an. 692.

instaurantur.

IX. INTERIM INNOCENTIUS III. concilio Lateranensi 1216 regulam de conciliis provincialibus quotannis habendis renovavit¹. Quod quum negligeretur, concilium Valentia in Hispania an. 1322. habitum voluit, ut singulis bienniis celebrarentur; denique concilium Basileense² ea reduxit ad singula triennia: quod concilium Tridentinum³ ratum habuit, voluitque, ut ubique terrarum instaurarentur, monitis Metropolitanis, ut talia cogere, & Episcopis, ut ea frequentare non recusarent, ita quidem, ut Episcopi *ingenui*, qui nullius archiepiscopi essent suffraganei, eligerent, cujus concilii interesse malent: pœna adjecta canonica. In Francia idem sancitum edictis *Melodunensi art. 1.* alio an. 1610. alio 1646. Neque tamen inde a concilio Burdigalensi an. 1626. aliud vidimus.

1) C. 25. X. de accusat. 2) sess. 15. 3) sess. 24. Ref. c. 2.

C A P. I I I.

DE JUDICE ORDINARIO ET DELEGATO.

I.

Vicarii & officiales **E**PISCOPI majorum præsertim cathedralium, multis negotiis obruti, iudicium non-